

УДК 378.147

Самостійна робота студентів як важлива складова у підготовці висококваліфікованих фахівців.

Майборода О.І., доцент ; Зінченко Н.Ю. ст. викл.; Сімурова Н.В., доцент

Національний університет харчових технологій, м. Київ.

Організація та вдосконалення самостійної роботи студентів (СРС) є однією з актуальних проблем університетської освіти. СРС як важлива компонента навчального процесу необхідна для засвоєння, поглиблення та закріплення знань умінь і навичок.

Зменшення тижневого аудиторного навантаження в сучасних навчальних програмах відповідно до вимог Болонського процесу передбачає зростання ролі СРС. Частка самостійної роботи складає 50% від загальної кількості годин. Тенденція на зменшення аудиторної і збільшення самостійної роботи студентів, вочевидь, буде продовжуватися й надалі. Ключова роль в організації самостійної роботи студентів, безперечно, належить лектору.

При формуванні у студентів навичок до самостійної роботи, необхідно мати на увазі два тісно пов'язані між собою завдання. Перше з них полягає в тому, щоб навчити студентів самостійно опановувати знання, формувати свій світогляд; друга – в тому, щоб навчити їх самостійно застосовувати наявні знання в навчанні та практичній діяльності [1, с.101]. Самостійна робота не може розглядатися як самоціль, вона є засобом боротьби за глибокі та міцні знання студентів, засобом розвитку їх розумових здібностей, формування у них таких рис як активність та самостійність.

Але не всі студенти готові повною мірою реалізувати принцип самостійної позааудиторної роботи, оскільки цей вид діяльності сприймається ними не як необхідність професійного й особистісного самовдосконалення, а як позанавчальне навантаження, котре вони зводять до мінімуму або зовсім ігнорують [2, с.142].

Одна з головних причин відсутності у студентів готовності до самостійного навчання – те, що вони не є суб'єктами власної навчальної діяльності. Нажаль, вони не вмюють вчити себе: не володіють навичками самоконтролю, самооцінки. У студентів відсутній навчально-пізнавальний інтерес як мотив навчальної діяльності. Вважаємо, що ці важливі та необхідні для успішного навчання у ВНЗ навички мають бути сформовані ще у період шкільного навчання.

Проблема самостійності мислення і діяльності людини безпосередньо пов'язана зі зміною парадигми сучасної освіти. За останні десятиліття в системі освіти виникло серйозне протиріччя між стрімкими темпами зросту інформації у сучасному світі та обмеженими можливостями її засвоєння в період навчання. Це протиріччя змушує суспільство переходити від традиційної моделі «освіти на все життя» до нової моделі «безперервної освіти», тобто освіти протягом усього життя. Відповідно до цього, вищі навчальні заклади повинні в першу чергу формувати у студентів уміння вчитися, потребу в самоосвіті, самовдосконаленні, що призводить до якісних змін у навчанні [4, с. 36].

Органічна хімія є однією з фундаментальних дисциплін у підготовці висококваліфікованих спеціалістів для харчової промисловості. Студенти всіх технологічних спеціальностей нашого університету вивчають органічну хімію в другому семестрі першого курсу. При засвоєнні матеріалу велике значення має як експериментальна робота під керівництвом викладача, так і СРС при виконанні індивідуальних завдань, які полягають у розв'язанні задач та ланцюгів хімічних перетворень. Вищою формою організації індивідуальної самостійної діяльності студентів є їх науково-дослідницька робота. В науково-дослідній лабораторії кафедри студентам надається можливість долучитися до досліджень за науковими напрямками кафедри, на практиці застосувати набуті знання.

Таке поєднання видів активності допомагає визначенню та розвитку творчих здібностей студентів, заохоченню їх до результативної творчої роботи, а саме до участі у предметних олімпіадах, конкурсах наукових робіт, виступах з доповідями на щорічних наукових конференціях НУХТ, підготовці доповідей на інші всеукраїнські та міжнародні конференції тощо.

Підвищити рівень фундаментальної хімічної підготовки в умовах обмеженості аудиторних годин на вивчення дисципліни «Органічна хімія» можна лише завдяки впровадженню в навчальний процес електронних засобів навчання. Однією з нових форм самостійної роботи є система дистанційної освіти (ДО), яка нині зайняла провідне місце у вищій освіті. ДО дозволяє цілеспрямовану опосередковану взаємодію викладача та студента, яка здійснюється на основі інформаційних технологій, насамперед з використанням засобів телекомунікації. Можливі різні види спілкування: on-line, off-line, chat, що дозволяє реалізувати можливість різнопланової взаємодії суб'єктів навчального процесу у віртуальному навчальному середовищі, можливість створення електронних навчальних ресурсів і управління самим навчальним процесом.

Дистанційне навчання має ряд вагомих переваг: індивідуалізація навчального процесу, що дозволяє кожному студенту опрацювати матеріал за особисто вибраною траєкторією і швидкістю; взаємодіяти з викладачем у час не обмежений розкладом занять; надає свободу вибору місця і часу для навчання, тобто навчальний процес можна узгодити зі своїм розпорядком дня і особливостями організму. Проте є ризик розслабитись, тому необхідні сила волі, самоконтроль та відповідальність, щоб працювати самостійно. Для того, щоб навчатися дистанційно, достатньо володіти базовими вміннями користування комп'ютером та мережею Інтернет [3, с.11]. ДО набуває популярності завдяки зручності та гнучкості. «Гнучке навчання» (flexible learning) створює умови для виведення системи освіти на новий рівень. Створений кафедрою органічної хімії в системі Moodle електронний навчальний курс надає можливість в повній мірі використовувати передові технології, розширити спектр освітніх послуг, удосконалити форми самостійної роботи студентів.

Отже, усі сучасні освітні технології спрямовані на те, щоб привчити студента працювати самостійно, сформувані вміння орієнтуватись у великому обсязі інформації та успішно адаптуватись в умовах швидкозмінного суспільства. Головну роль в організації СРС мають саме ті інформаційні технології, які відкривають доступ до нетрадиційних джерел інформації, дають можливості для набуття теоретичних знань та практичних навичок, дозволяють реалізувати нові методи навчання [5, с. 320]. Таким чином самостійна робота студентів в умовах організації навчального процесу за модульно-кредитною системою сприяє підготовці висококваліфікованих, конкурентно спроможних фахівців для української народної господарства.

Література

1. Бойчук І.Д. Методичні особливості формування професійних компетенцій майбутніх фахівців з хімічних дисциплін. / І.Д. Бойчук // Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка. – 2012– № 63 –С.100-104.

2. Кайдалова Л.Г. Організація та контроль самостійної роботи студентів. / Л.Г. Кайдалова, Н.В. Шевченко // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. К.: Науково-методичний центр вищої освіти. –2004. – Вип. 37. – С.136-142.
3. Мазур, М.П. Інформаційне, методичне та організаційне забезпечення дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України: монографія / М.П. Мазур, Ю.О. Зубань, В.О. Любчак, С.А. Іванець; Суми: Сумський державний університет. – 2013. – 152 с.
4. Паршакова О. Проблеми організації та контролю самостійної роботи студентів у світлі Болонського освітнього процесу //Вища освіта України. – 2010. – №2. – С. 36-43.
- 5.Стебльова К. К. Організація самостійної роботи студентів ВНЗ за допомогою засобів інформаційних технологій / К. К. Стебльова // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л. Л. Товажнянський, О. Г. Романовський. – Харків : НТУ “ХПІ”.– 2012. – Вип. 30-31 (34-35). – С. 317-325.